

Душан Костић

ГРАНИЦА ЗЕМЉЕ

(академска бесједа)

Титоград, 28. фебруара 1985.

РЕМИНИСЦЕНЦИЈА: СЕОБА

1

Нису ни слутили
да ће им то бити завичај.

Још од мочварја мокри
са остацима нагњиле трске
препешачише престрашена поља
мамљени далеком измаглицом

у којој назираху градове
њихов несхватљив сјај, њихов метеж.

2

Препуни свога паганства
нису ни претпостављали
како их чека туђи свирепи бог
тамо, под небом јужним.

Преко планина, преко сијасет водâ, једнако
за леђима вукли су стада
обећавајући им пашњаке сочне.

Од блеке, од урлика, од звекe
и прашина завапи к небу.

Све док не дођоше до начетих зидина
па и њих поломише, разградише,
настављајући сеобу
кроз љути дим и лелек.

Тада, тек тада озбиљно
ухвати се за главу Визант.

РЕМИНИСЦЕНЦИЈА: ЛОВЋЕНЦИ

1

Падали су испод Ловћена, падали на све стране
нису ни помишљали на личну жртву
а сами ушли у вјечност.

Сад није важно шта им је на усни било
док је над главама колутало небо
кад земља око њих, под њима, са њима
праском надимаше утробу;

и која слика, каква стравичност
у њином оку
затитра с криком при опраштању кратком.

2

Умирили су мушки, умирали трпко
с посљедњом њежношћу
недореченом дотле.
Њежношћу чуваном за шкрти скут огњишта
у слободи замишљаној предуго.

За Ловћен и преко Ловћена
под звијездом у коју су вјеровали
падали су Ловћенци, падали
гдје било да било
на све четири стране.

3

Једне вечери сјетићемо се неког од њих
испод трепавица, крајичком срца
промакнуће његов лик.

И помислићемо на траву
под којом спава,
осјетићемо студ камена
који још обиљежава
његову давну смрт.

Макар за трен
устаће
дубоки мрак бојишта
колико да видимо
из чега је и како
дошло до свјетлости ове.

КОРОЗИЈА ХРАСТА

Кад је требало
он нам је на главу своју
громове прикупљао.

Дозивао је племенитост сунца
кроз маглу отровну.

Да издржи, да га не преотму,
сачувајмо га од корозије
која му час гласно, час безгласно
успузава ка грлу —
ка грлу из нагњилог тла.

САМО ПАУЧИНА, САМО ТРЕПЕТЉИКА

Нисмо ни до обале стигли
коју смо хтјели, којој хоћемо

а већ нам довикују попци
из дувара, из лишћа:

како нам темељи напомињу трулеж,
како нам шума млада у рђу утрчава

и како би да нам скрену ријеку
у мочварје јалово старо

(препуно свевишње сплетке
и препуно јала њима).

Али од тога зрика
само пролазна паучина,

од тога зрика
само трепетљика.

НЕШТО СЕ СА НАМА ДЕШАВА

Постајемо архипелаг,
између нас све тамније воде.

Дијелимо маслине,
пресијецамо друмове,
зао коњаник
прежи нас из накострешене шуме.

Препоручујемо птицама
да се држе свога луга,
само своје гране, свога гнијезда,
језера свога.

Газимо по једном одавном сну
који је дубљи од наше душе,
продорнији од нашег ока.

Између нас све замућеније воде, све тамније,
нешто се са нама дешава —
постајемо архипелаг,
постајемо архипелаг.

ЧУДНО КОЛО

Све више је кукавице
у грлу,
у захрђалом, у испражњеном

из којег све мање друг проговара,
као да је пресвиснуо смисао за самилост,
прискок за ближњег у невољи.

Истањено се, изгледа, у нама челик
све више је кукавица
с угарком ријечи у грлу.

Заводе коло наоколо, чудно коло,
и од тога продрхти јаблан.

Па сад кроз иње ваби
негдању црвену храброст.

ДОК РАЗНОСЕ ГОРУ ПО ГОРУ

Док разносе гору по гору,
град по град, земљу на земљу слажу
на длану видимо наду.

Само да вјера наша
не испадне само
голи преголи пркос;

само на ливади
крај све наше заинађене приче
само да не останемо, од толиког огња,
спарушено страшило неко.

Ах само, ах само! Ипак.

АКО СЕ НАЉУТЕ ПТИЦЕ

Јао, ако се наљуते птице,
само да се не наљуते птице!

Испод кровова
безбројне бризгају бриге;
кикот, тек понегдје, тек понекад
разбије сумрак.

Са стријепњом загледамо у небо,
јао ако се наљуते птице
само да не полуде птице
птице што дријемају
по нарогушеним пистама, поскривеним.

СТИЈЕЊЕ ОЈАЂЕНО

Лако је галобовима:
они само отресу са себе со
па оду, па заборавае.

Дотле стрпљиво стијење
полако урања у слано иње
од чега све старије бива,
све уморније, све суморније.

Док не добије — ојађено сасвим —
јалову душу пустиње.

КОЛИКО ЈЕ ТУЗИ ТИЈЕСНО

Кад зачух да и галоб плаче, да плаче галоб
о крајком мора, над рубом разгранатог копна,
помислих: боже, колико је тузи тијесно,
како је на све стране распоређена она
у свему што под облачјем разазнаје себе,
кроз сваки секунд
што миче и граби некуд.

НЕКО ЗОВЕ

Неко зове. Ноћ ме плави. Ноћ.
Сплави тавни одмичу низ воде.
Налегла су брда мрака. Зове
неко, дуго. Жудњом да прободу

крошње липа, небо над кровове.
Неко зове, што ће кад је ноћ!

Ситни сати већ бију са куле,
здраве тихо зорá мирис благ.
А по мени магле попануле —
па дозивам, ево, родни праг.
Кроз косу ми сву ноћ звијезде плове.
Тишина је. Сам сам. Неко зове . . .

РАЗЛАЗ

Одлазиш, овај орах
није за тебе,
овај камен,
ова маслина.

Све овдје теби је од невоље,
све само у мимоходу.

Далеки свјетски друмови
мумлање океанá
засјели су по твојој кожи,
на твој језик
таложе се ријечи туђе.

Одлази, што чекаш,
овај орах није за тебе,
овај камен,
ова маслина.

ГРАНИЦА ЗЕМЉЕ

Преко воде тамне, тамо
спава изгубљено небо.

На граници земље
гдје сваки мој пут застаје.

А већ за леђима језера мукла
почињу да ме заборављају
да се разилазе са мнош.

Па ипак не, оне сирене
границом земље
неће ме одвести у беспут.

Никуд, никуд одавде
какав сам да сам.